

Vabariigi Valitsuse määruse „Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla ja Koigi valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Vabariigi Valitsuse määruse „Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla ja Koigi valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) eesmärgiks on Eesti haldusterritoriaalse korralduse muutmise uue haldusüksuse moodustamisel kohaliku omavalitsuse üksuste (edaspidi ka *omavalitsus*) volikogude algatusel. Eelnõu toetub omavalitsuste initsiatiivile algatada omaalgatuslikult omavalitsuste ühinemine moodustamaks tugevam, võimekam ja jätkusuutlikum omavalitsusüksus.

Eestis on hetkel 15 maakonda ning 213 omavalitsust, mis jagunevad 183 vallaks ja 30 linnaks. Eelnõuga muudetakse haldusterritoriaalset korraldust Järva maakonnas, mille tulemusena moodustub kuue Järva maakonda kuuluva omavalitsusüksuse ühinemise teel üks uus omavalitsusüksus. Hetkel kuulub Järva maakonda 11 valda ja üks linn, pärast käesoleva määruse kohase haldusterritoriaalse korralduse muutmist maakonda väheneb valdade arv viie võrra. Omavalitsuste koguarv Eestis väheneb käesoleva muudatuse tulemusena viie omavalitsuse võrra 208-le, kokku 178 valda ja 30 linna^{1,2}.

Ühinevad omavalitsused on:

- 1) Albu vald (pindala 257,05 km² ja rahvaarv 1146),
- 2) Ambla vald (pindala 166,6 km² ja rahvaarv 1996),
- 3) Imavere vald (pindala 139,61km² ja rahvaarv 885),
- 4) Järva-Jaani vald (pindala 126,72 km² ja rahvaarv 1542),
- 5) Kareda vald (pindala 91,66 km² ja rahvaarv 599),
- 6) Koigi vald (pindala 204,22 km² ja rahvaarv 946).

Eelnõuga rahuldatakse Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla ja Koigi valla esitatud taotlused haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks ning

---

¹ Arvestades vaid eelnõus esitatud ühinemist. Vabariigi Valitsuse 21.07.2016 määruste nr 82 ja 83, 22.12.2015 määruste nr 151-153, 29.12.2016 määruste nr 168-174, 06.01.2017 määruste nr 3-5 ja 12.01.2017 määruste nr 6-12 jõustumisel väheneb omavalitsuste koguarv Eestis 16 omavalitsuse võrra 156-le, kokku 133 valda ja 23 linna. Arvestades Vabariigi Valitsuse istungile esitatud Alutaguse valla, Antsla valla, Haanjamaa valla, Hiiumaa valla, Häädemeeste valla, Jõgeva valla, Järva valla, Kanepi valla, Kehtnakandi valla, Kiviõli valla, Lahemaa valla, Lääne-Nigula valla, Mulgi valla, Mustvee valla, Otepää valla, Peipsiääre valla, Põhjaranniku valla, Põhja-Sakala valla, Põlva valla, Räpina valla, Saarde valla, Vastseliina valla ja Viru-Nigula valla moodustamise eelnõusid väheneb omavalitsuste koguarv veel 34 omavalitsuse võrra 102-le, kokku 85 valda ja 17 linna.

² Kuna taotletud haldusterritoriaalse korralduse muudatus jõustub 15. oktoobri 2017 toimuva korraliste kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste käigus koos teiste haldusreformi käigus läbiviidatavate ühinemistega, siis muutub omavalitsuste koguarv ning valdade ja linnade arv veelgi.

moodustatakse nimetatud valdade ühinemise teel uus valla nimega haldusüksus nimega **Järva** vald (kogupindala 958,86 km² ja rahvaarv 7114³).

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna nõunik Ave Viks (e-post ave.viks@rahandusministeerium.ee; tel 611 3079), seletuskirja koostamises osalesid regionaalarengu osakonna õigusnõunik Olivia Taluste (e-post olivia.taluste@rahandusministeerium.ee; tel 611 3092) ja regionaalhalduse osakonna nõunik Kaie Kungas (e-post kaie.kyngas@rahandusministeerium.ee; tel 611 3080).

Eelnõu õiguslikku kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna jurist Heili Jaamu (e-post heili.jaamu@fin.ee; tel 611 3645). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (e-post sirje.lilover@fin.ee; tel 611 3638).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu on seotud Eesti Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu valitsusliidu aluspõhimõtete 2016-2019. aasta 8. peatüki eesmärgiga „Kohalike omavalitsuste otsustusõiguse ja vastutuse suurendamiseks ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel viime ellu haldusreformi“.

Moodustatav omavalitsusüksus vastab haldusreformi seaduse §-s 3 sätestatud omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile.

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ kehtivat redaktsiooni, avaldamismärkega RT I, 29.08.2014, 16, Järva maakonda käsitlevas osas.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist, millega muudetakse haldusterritoriaalset korraldust, määratakse uuele haldusüksusele nimi ja piirid ning korraldatakse piiride kandmine riigi maakatastri kaardile. Eelnõuga muudetakse ka Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määrust nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ Järva maakonda puudutavas osas. Eelnõus sätestatakse haldusterritoriaalse korralduse muutmise jõustumise aeg.

Ülevaade ühinemismenetlusest ja läbirääkimistest

Ühinemisläbirääkimiste taust ja asjaolud

Järva-Jaani Vallavolikogu tegi 28.01.2016 otsusega nr 2 ettepaneku Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla, Koeru valla, Roosna-Alliku valla ja Koigi valla ühinemiseks ning Albu Vallavolikogu 25.02.2016 otsusega nr 7, Koigi Vallavolikogu

---

³ Elanike arv rahvastikuregistri andmetel 1.01.2017 seisuga.

11.02.2016 otsusega nr 10, Kareda Vallavolikogu 16.02.2016 otsusega nr 15, Imavere Vallavolikogu 18.02.2016 otsusega nr 8, Ambla Vallavolikogu 18.02.2016 otsusega nr 17 ja Koeru Vallavolikogu 24.03.2016 otsusega nr 12 nõustusid ühinemisläbirääkimistega. Sellele järgnesid ühinemisläbirääkimised, mille tulemusena Roosna-Alliku vald nõustus läbirääkimistel osalema, kuid lõpetas hiljem ühinemisläbirääkimised. Koeru Vallavolikogu lõpetas 16.12.2016 otsusega nr 55 Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla ja Koigi valla Vallavolikoguga peetavad ühinemisläbirääkimised haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks.

Elanike arvamuse väljaselgitamise tulemused

Ühinemisleping avalikustati seaduses sätestatud korras. Omavalitsuste elanike arvamus selgitati välja perioodil 20.-21.11.2016 omavalitsuste küsitluspunktidest samaaegselt. Küsitlus puudutas Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla, Koigi valla ja Koeru valla ühinemist. Elanike arvamuse väljaselgitamise tulemused on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Elanike arvamuse väljaselgitamise tulemused

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Albu vald	984	28	2,8	11	39,28	17	60,72
Ambla vald	1744	510	29,2	204	40	306	60
Imavere vald	727	61	8,39	32	52,46	29	47,54
Järva-Jaani vald	1292	105	8,12	72	68,57	33	31,43
Kareda vald	521	116	22,3	49	42,2	67	57,8
Koigi vald	812	54	6,7	29	53,7	25	46,3

Allikas: Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla ja Koigi valla ühinemislepingu seletuskiri

Ühinevad vallad kinnitasid ühinemislepingu ja otsustasid haldusterritoriaalse korralduse muutmist taotleda 22. detsembril 2016 asjaomaste volikogu otsustega ning esitasid ühinemisdokumendid maavanemale 27.12.2016 ja 28.12.2017. Järva maavanem edastas valdade ühinemisoatsused koos ühinemislepingu ja selle lisadega 29. ja 30. detsembril Rahandusministeeriumile.

Rahandusministeerium on omavalitsusüksuste esitatud haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotlused koos lisadega läbi vaadanud ning toetab taotluses esitatud omavalitsuste haldusterritoriaalse korralduse ja sellega seotud piiride muutmist. Esitatud dokumendid on kooskõlas kehtivatest õigusaktidest tulenevate nõuetega.

Vabariigi Valitsuse nõustamiseks haldusreformi seaduse § 5 lõike 4 alusel moodustatud Põhja-Eesti piirkondlik komisjon arutas esitatud haldusterritoriaalse korralduse muutmise seonduvat 10. jaanuari 2017 koosolekul ning toetab nimetatud valdade ühinemist, kuna sellel on positiivne mõju haldusreformi eesmärkide täitmise suunas.

Eelnõu § 1 lõikega 1 muudetakse haldusterritoriaalset korraldust selliselt, et Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla ja Koigi valla ühinemise teel moodustatakse uus kohaliku omavalitsuse üksus valla nimega Järva vald.

Pärast ühinemist asub valla keskus Järva-Jaani alevis. Valla juhtimine kujundatakse mitmetasandilise valitsemise mudelina, kus valla juriidilisse keskusesse koondatakse valla üld- ja strateegilised ülesanded ning kõrget professionaalsust ja kitsast spetsialiseerumist eeldavad teenused ning ametnikud. Kodanikulähedase vallajuhtimise ning teenuste tagamiseks moodustatakse valla piirkondlikud teeninduskeskused Järva-Jaani alevis, Aravete alevikus, Peetri alevikus, Koigi külas, Järva-Madise külas ja Imavere külas ning teeninduspunkt Ambla alevikus.

Nimetatud valdade volikogud otsustasid 22. detsembril 2016 tehtud otsustega taotleda haldusterritoriaalse korralduse muudatust ning kinnitasid ühinemislepingu.

Ühinevate omavalitsuste ühinemisdokumendid koos ühinemislepinguga on kättesaadavad järgmistelt linkidelt:

1. Albu valla dokumendid <http://delta.andmevara.ee/jarva/dokument/833176>,
2. Ambla valla dokumendid <http://delta.andmevara.ee/jarva/dokument/833853>,
3. Imavere valla dokumendid <http://delta.andmevara.ee/jarva/dokument/832448>,
4. Järva-Jaani valla dokumendid <http://delta.andmevara.ee/jarva/dokument/831785>,
5. Kareda dokumendid <http://delta.andmevara.ee/jarva/dokument/832430>,
6. Koigi valla dokumendid <http://delta.andmevara.ee/jarva/dokument/831792>.

Eelnõu § 1 lõikega 2 määratakse uue moodustuva haldusüksuse nimeks „Järva vald“.

Kohanimenõukogu tunnistas 20.12.2017 koosolekul Järva valla nime moodustuva haldusüksuse nimena sobivaks, nentides et see on ebareeglipärane, kuna maakonnanimi ei sobi üldjuhul osa maakonna valdade nimeks ning tegu ei ole ka maakonnakeskusega, kuid antud juhul ei ole ühtki teist sobivat nimevarianti.

Eelnõu §-ga 2 määratakse uue haldusüksuse piir ning seatakse Maa-ametile ülesandeks korraldada uute piiride kandmine riigi maakatastri kaardile.

Eelnõu §-ga 3 muudetakse Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määrust nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ lisades Järva maakonna valdade loetellu sõna „Järva“ ning jättes Järva maakonna valdade loetelust välja sõnad: „Albu“, „Ambla“, „Imavere“, „Järva-Jaani“, „Kareda“ ja „Koigi“.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse eelnõu määrusena ja selle §-de 1 ja 3 jõustumise tähtpäev. Vastavalt Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 10 lõikele 1 jõustub Vabariigi Valitsuse määrus haldusterritoriaalse korralduse muutmise kohta Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval, kuid §-d 1 ja 3, mille järgi moodustatakse Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla ja Koigi valla ühinemisel Järva vald ja sellest tulenevalt muudetakse haldusüksuste nimistut, jõustuvad Järva Vallavolikogu valimistulemuste väljakuulutamise päeval.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõu määrusena vastuvõtmine omab sotsiaalset mõju, samuti mõju majandusele, elukeskkonnale, regionaalarengule ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

Hinnang haldusreformi eesmärkide täitmisele

Haldusreformi eesmärk on seadusest tulenevalt toetada kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse kasvu kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel, piirkondade arengueelduste kasutamisel, konkurentsivõime suurendamisel ja ühtlasema piirkondliku arengu tagamisel.

Võimekus kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel

Ühinemine võimaldab säilitada ühendvalla võimekust kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel. Saavutatakse KOV suuruse miinimum kriteerium.

Tartu Ülikooli RAKE poolt koostatud uuring „Era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes“ kohaselt moodustatakse uus vald erinevate II ja I astme keskuste põhisel. Ühtegi III astme keskust piirkonda ei jää, lähim IV astme keskus on Paide, III astme keskusena avaldab piirkonnale (eeskätt põhjaosale) mõju Tapa.

Ühise omavalitsuse loomise loogika on piirkonnapõhine lähenemine - igal piirkonnal on õigus jääda ellu ning sünergias arendada edasi kohalikku elu. Ühinemise käigus ei lõhuta ühtegi hästi toimivat süsteemi ega teenust. Loodava valla territoriaalne loogika tähendab seda, et põhiline efekt on võimalik saavutada võrgustikupõhise koostööga teenuste arendamisel.

Täna peegeldab ühinevate vallavalitsuse ametiasutuste koosseis väikevalla mudelit, kus ametnike spetsialiseerumine on vähene ja valdkondlikke osakondi pole moodustatud. Ühinemine võimaldab kindlasti parandada ametnikukesksete teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi tõusu tänu ühinemisega kaasnevale spetsialiseerumisele.

Seega võimaldab ühinemine suurendada ühendvalla võimekust kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel pigem minimaalselt.

Ühinemise peamine efekt on võimalik saavutada ühise haldusstruktuuri ülesehitamisega, ametnike spetsialiseerumisega, strateegilise juhtimistasandi loomisega ja sellest tulenevalt ametnikukesksete teenuste arendamisega. Vallas säilivad teeninduskeskused Albus, Järva-Jaanis, Imaveres, Koigis Peetris. Moodustatakse teeninduskeskus Aravetel. Amblasse jääb teeninduspunkt.

Võimekus piirkondade arengueelduste kasutamisel ja konkurentsivõime suurendamisel ning ühtlasema piirkondliku arengu tagamisel

Ühinemise väljakutseks saab olema erinevate piirkondade integreerimine ühtselt toimivasse struktuuri. Toimiva võrgustikupõhise omavalitsuse ideed lõhkus Koeru loobumine ühinemisest, mistõttu tekkiv KOV üksus on ebaloomuliku kujuga (eriti keskelt ussikujuline ja erinevad osad seetõttu seostamata).

***

Arvestades haldusreformi seaduse kriteeriume, eesmärkide ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtet on Albu valla, Ambla valla, Imavere valla, Järva-Jaani valla, Kareda valla ja Koigi valla ühinemisel üheks omavalitsusüksuseks positiivne mõju haldusreformi eesmärkide⁴ täitmisele⁵.

Alljärgnevalt on selgitatud käesoleva määrusega kavandatava ühinemise mõjusid Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 7 lõikes 5 nimetatud järgnevate asjaolude lõikes:

Ajalooline põhjendatus

Moodustatav vald asub ajaloolise Järva maakonna hajaasustusalal, Ambla, Järva-Jaani, Peetri kihelkondades. Imavere asus Pilstvere kihelkonnas. Pärast 1938. aasta vallareformi asusid piirkonnas samuti Imavere, Kareda, Võhmata (keskus Järva-Jaani), Ambla, Albu vallad.

Ajalooline taust toetab valdade ühinemist (ajalooline Järva maakond), kuigi minevikus pole nimetatud valda kui ühtset tervikut moodustanud.

Mõju elanike elutingimustele

Siin tuleb arvestada ennekõike territoriaalselt loogikat ja/ või eripärasid avalike teenuste kättesaamisel ja inimeste suhtlemisel kohaliku omavalitsuse üksusega, st ühinev KOV üksus peab lähtuma inimeste harjumuspärastest liikumissuundadest.

Moodustuv kohaliku omavalitsuse üksus asub Järva maakonna äärelistel aladel, kus maakonnakeskuse mõju toimepiirkonna keskusena on nõrgem. Paljude elanike töörande sihtpunktiks on mitte ainult maakonnakeskus, vaid ka Tallinn.⁶

Pärast Koeru valla loobumist on ühinev vald ebaloomuliku kujuga, pikk ja kitsas, ussitaoline. Juba uue valla territoriaalse loogilisuse huvides tuleb kaaluda Koeru valla sundliitmist Järva vallaga.

Kuna uus vald on kavandatud võrgustikupõhisena, senistes vallakeksustes säilivad teeninduskeskused, siis võib tõdeda, et uue valla moodustamine ei nõua inimestelt tavapäraste liikumissuundade hülgamist ja seetõttu on mõju elanike elamistingimustele neutraalne.

Elanike ühtekuuluvustunne

Elanike ühtekuuluvustunde kriteeriumi soosib kõikide valdade ühendamist tervikuna, eksperthinnangule tuginedes identifitseerivad elanikud ennast asula, senise valla või maakonna põhiselt, eeldatavasti uuel vallal ei teki ka tulevikus iseseisvat identiteeti.

Mõju avalike teenuste osutamise kvaliteedile

---

⁴ Haldusreformi eesmärgiks on:

- a) võimekus pakkuda inimestele paremaid avalikke teenuseid (so teenuseosutamise potentsiaali kasv)
- b) tagada piirkondade konkurentsivõime kasv
- c) täita iseseisvalt neile seadusega pandud ülesandeid.

⁵ Alljärgnev hinnang tugineb eksperthinnangule ning on haldusreformi ettevalmistamiseks moodustatud Põhja-Eesti piirkondliku komisjoni poolt heaks kiidetud.

⁶ Statistikaameti (2014) „Toimepiirkondade määramine“, „Tartu Ülikooli regionaalse pendelrände kordusuuring“ (2013), Haridus- ja Teadusministeeriumi õpilasrände positsioneerimine

Vastavalt Tartu Ülikooli RAKE uuringule „Era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes“ leitakse, et lisaks kriteeriumitele vastavatele keskustele on kohalike kvaliteetteenuste kättesaadavuse tagamiseks vajalik Põhja-Järvamaal vähemalt ühe III tasandi teenuskeskuse määramine. Kõik kolm kandidaati – Koeru, Järva-Jaani ja Aravete - jäävad koos tagamaaga märkimisväärselt alla kliendibaasi kriteeriumile, kuid suudaksid ühiselt selle täita isegi varuga. Vastavas uuringus pakutakse III astme keskuseks Koerut, kuid uue valla keskusena välja pakutud Järva-Jaani võtab need funktsioonid eeldatavasti üle. Samuti on samas uuringus pakutud, et Järva-Jaani ja Aravete koostöös võiks Põhja-Järvamaal olla võimalik ka täiendava kohalike kvaliteetteenuseid osutava (kaksik)keskuse loomine. II astme keskuse piirkonnas on Albu (koos Ahulaga) koondunud teenusvajaduse tõttu ning Imavere, Koigi kauguse tõttu teistest keskustest.

Koostatavas Järva maakonnaplaneeringus on erinevalt eelnimetatud uuringust Koeru alevik määratud kohalikuks keskuseks mitte piirkondlikuks keskuseks ning Imavere küla kohalikuks keskuseks (st II taseme keskuseks) mitte lähikeskuseks.

Keskuste osas ei saa jätta märkimata maakonnakeskuse Paide ja eriti Ambla valla osas Tapa mõju (Tapa on samuti III astme keskus)

Mõju avalike teenuste osutamise kvaliteedile sõltub eeskätt sellest, kuidas suudetakse ära kasutada võrgustikupõhise teenuste arendamise põhimõtteid (nt hariduslikud tugiteenused koolides, sotsiaalteenuste korraldamine jne)

Läbi suurema investeringuvõimekuse on mõju elanike teenuste kvaliteedile positiivne, sest suudetakse ellu viia projekte, mida üksinda seni polnud võimalik teha.

Mõju haldussuutlikkusele

Mõju haldussuutlikkusele väljendub valla elanike arvu soovitusliku suuruse täitmises ja sellest tingitud võimekuse tõusul tagada kõik vajalikud teenused ühinenud valdades.

Kõikide ühinevate valdade juhtimismudel kujutab endast tüüpilist väikevalla mudelit, kus on üldametnikega mehitatud struktuur ja spetsialiseerumine puudub.

Järva valla halduskeskuseks on Järva-Jaani alev. Valla juhtimine kujundatakse mitmetasandilise valitsemise mudelina, kus väärtustatakse kesket strateegilist ning teadmispõhist juhtimist ning konkreetsete avalike teenuste korraldamist ja osutamist võimalikult elaniku, ettevõtja või kodanikuühenduse ligidal asuval kohalikul tasandil. Valla juriidilisse keskusesse koondatakse valla üld- ja strateegilised ülesanded ning kõrget professionaalsust ja kitsast spetsialiseerumist eeldavad teenused ning ametnikud. Kodanikulähedase vallajuhtimise ning teenuste tagamiseks moodustatakse valla piirkondlikud teeninduskeskused Järva-Jaani alevis, Aravete alevikus (uus teeninduskeskus), Peetri alevikus, Koigi külas, Järva-Madise külas ja Imavere külas ning teeninduspunkt Ambla alevikus. Piirkondlikus teeninduskeskuses tagatakse vähemalt järgmised kompetentsid ja teenused: avalduste vastuvõtmine ja esmane nõustamine, kommunaalmaksete vastuvõtmine, esmatasandi sotsiaalhoolekanne, rahvastikuregistri toimingud, piirkondlik kinnisvarahaldus ja heakorra tagamine, kohalik arendusvõimekus Ambla teeninduspunktis tagatakse rahvastikuregistri toimingute tegemise võimekus ning avalduste täitmine/esmane nõustamine.

Ühinemise ühte peamist positiivset mõju võibki näha eeskätt haldussuutlikkuse kasvus, strateegiliste juhtimistasandi moodustamises ning ametnike spetsialiseerumise lõpule viimises. Väljakutseks saab teeninduskeskuste tööle rakendamine.

Mõju demograafilisele situatsioonile

Analüüsid näitavad⁷, et demograafiliste protsesside suunamine on vähemalt regionaalse tasandi (regionaalpoliitika) küsimus ning KOV üksused neid protsessi oluliselt mõjutada ei suuda.

Eeldada tuleb piirkonna elanike arvu stabiilset vähenemist lähiaastatel (ajalugu näitab piirkonna elanikkonna suurt vähenemist viimasel kahel kümnendil).

	1.01.2016	1.01.2010	1.01.1993
Albu	1200	1366	1623
Ambla	2061	2320	2935
Imavere	912	1001	1062
Järva-Jaani	1573	1734	2220
Kareda	596	716	1129
Koigi	966	1103	1392
KOKKU	7308	8240	10361

Peaaegu kõikide omavalitsuste elanikkond väheneb ning seda eelkõige tänu negatiivsele rändesaldole. Siinkohal on oluline märkida, et Järva vallas on mitmed piirkonnad, kus tuntakse puudust elukohtadest, eelkõige üüripindadest.

Investeeringute kavas on prioriteetsena välja toodud Imavere munitsipaalüürimaja ehitamine ning lisaks sellele on kavas munitsipaalüürikorteritega elamu ehitamist ka Järva valla teistesse asustusüksustesse. Tagades noortele võimaluse kodukohta elama jääda, avaldab see kindlasti positiivselt mõju ka demograafilisele situatsioonile.

Mõju transpordi ja kommunikatsiooni korraldusele

Ühistranspordi korraldus peegeldab valla erinevate osade väikest sidustust- otseliinid näiteks Imaverest, Albust, Koigist täna valla keskusesse puuduvad, ühest teeninduskeskusest teise on võimalik sõita vaid ümberistumisega⁸.

Järva valda loovate omavalitsuste senine side läbi ühistranspordi on kesine. Tänu valla omandis olevate transpordivahendite ning läbi MTÜ Järvamaa Ühistranspordi Keskuse on seda võimalik parandada. Arvestades, et elanikest ükski teenus ei kaugene, siis pole esialgu ühinemisest tulenev mõju ei positiivne ega negatiivne. Kuna ei muudeta ka haridusasutuste ning teiste asutuste võrgustikku, siis esialgu suuremateks ümberkorraldusteks vajadus puudub.

Mõju ettevõtluskeskkonnale

⁷ nt Ühinemise tulemuste analüüs Türi valla juhtum, 2015

⁸ www.peatus.ee

Ühinenud vald osaleb üleriiklikes ettevõtluse ja maale elama asumiseks suunatud toetusprogrammides. Töötatakse välja ühtne valla turunduspoliitika. Eksperti hinnangul tuleb uuel vallas läbi mõtestada ettevõtluse arendamise põhimõtted võrgustikupõhises vallas, et sihistada vahendid erinevate tootmispiirkondade toetamiseks (nt Imavere, Järva-Jaani, Aravete jne)

Mõju hariduslikule olukorrale

Õpilastele tagatakse võimalikult kodulähedane põhiharidus. Olemasolev põhikoolide võrgustik säilib vähemalt lepingu kehtivusaja lõpuni.

Olemasolevate munitsipaalgümnaasiumite tuleviku otsustab ühinenud valla volikogu arvestades õpilaste arvu täpsustatud prognoosi, riigigümnaasiumi rakendamise mõju Paide linnas ning gümnaasiumihariduse rahastamismudelit. Täna asub vallas kaks munitsipaalgümnaasiumit (Aravete, Järva-Jaani).

Olemasolev koolitranspordi võrgustik säilitatakse ja selles tehakse vajadusel õpilaste liikumissuundadest tingitud muudatused. Volikogus tuleb hinnata gümnaasiumivõrgu võimalike muudatuste (sh riigigümnaasiumi moodustamise) võimalikku mõju.

Valla koole arendatakse ühtse võrgustikuna ja tehakse koostööd haridusuuenduse, õpetajate koolituse, hariduslike tugiteenuste, huvikoolide, huviringide jms valdkondades.

Omavalitsusüksuse organisatsiooniliselt ühtse teenusepiirkonnana toimimine

Tegemist on suhteliselt sarnaste omavalitsusüksustega nii ülesehituselt kui sisu poolest, mis ongi Järva valla ühinemise positiivseks küljeks. Luuakse üks tugev omavalitsus, ühise identiteediga, milles ükski piirkond ei ole domineeriv ega eelisarendatav. Igal pool peab elanikel olema hea elada ning läbi detsentraliseeritud omavalitsuse ongi seda võimalik pakkuda. Terviklikkuse ning ühtlase arengu tagab loodava omavalitsuse vallavolikogu valimisteks moodustatav üks valimisringkond. Samuti on ühinemislepingus kokku lepitud, et vallavalitsuse liikmed on igast Järva vallaks ühinevast omavalitsusest.

Eelnõu ei oma olulist mõju keskkonnale, riigiasutuste korraldusele, riigi julgeolekule ega välissuhetele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks teostavad ühinevad kohaliku omavalitsuse üksused vähemalt järgmisi tegevusi:

- 1) valla põhimääruse ja vallavalitsuse hallatavate asutuste põhimääruste kinnitamine;
- 2) arengukava kinnitamine;
- 3) üldplaneeringu koostamine;
- 4) eelarvestrateegia ja eelarve koostamine ja kinnitamine;
- 5) muude õigusaktide ajakohastamine;
- 6) ametiasutuste reorganiseerimine jne.

Eelnõu määrusena vastuvõtmine võib tuua kaasa kulusid kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetele tööjõukulude osas (eelpoolnimetatud tegevuste teostamiseks, hüvitised võimalike

koondamiste puhul), mis on võimalik katta haldusreformi seaduse § 20–23 sätestatud tingimustel ja korras riigieelarvest eraldatavast ühinemistoetusest.

Eelnõu määrusena vastuvõtmine toob kaasa kulud riigieelarvele. Haldusreformi seaduse § 21 lõike 4 alusel makstakse ühinemise järgselt vähemalt 5000 elanikuga omavalitsustele ühinemistoetust kahekordses määras (100 eurot elaniku kohta) ning § 21 lõike 7 alusel üle 11 000 elanikuga omavalitsuse moodustamisel 500 000 eurot täiendavat toetust. Ühinemistoetuse arvutamisel võetakse aluseks elanike arv rahvastikuregistri andmetel 2017. aasta 1. jaanuari seisuga. Ühinemistoetust arvutatakse iga ühinenud omavalitsusüksuse kohta eraldi ning see ei või olla väiksem kui 300 000 eurot ja suurem kui 800 000 eurot iga ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta.

Rahvastikuregistri andmetel elab 1. detsembri 2016. a seisuga Albu vallas 21146 inimest, Ambla vallas 1996, Imavere vallas 885 inimest, Järva- Jaani vallas 1542 inimest, Kareda vallas 599 inimest, Koigi valas 946 inimest, kokku 7114 inimest. Järva valla moodustumisel on riigieelarvest eraldatava ühinemistoetuse summaks **1 800 000 eurot** (300 000+ 300 000+ 300 000+ 300 000+ 300 000).

Ühinemistoetus eraldatakse arvestades haldusreformi seaduse § 22 kehtestatud ühinemistoetuse maksmise korda. Ühinemise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse ühinemistoetuse suuruse kinnitab Vabariigi Valitsus korraldusega.

Valla- või linnavalitsus peab ühinemistoetuse saamiseks esitama ühe kuu jooksul pärast ühinemise käigus moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamist Rahandusministeeriumile ühinemistoetuse eraldamise taotluse, milles selgitab ühinemistoetuse kasutamise vastavust kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § 6 lõikele 2.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu on kavandatud jõustuma Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval, välja arvatud eelnõu §-d 1 ja 3. Nimetatud sätted jõustuvad kohaliku omavalitsuse volikogu valimistulemuste väljakuulutamise päeval.

Eelnõu jõustumise tähtajad on sätestatud Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 10 lõikes 1.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu ei saadeta eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastusringile, kuna see ei puuduta otseselt teiste ministeeriumite valitsemisala. Samuti ei saadeta seda kooskõlastamiseks üleriigilistele kohaliku omavalitsuse üksuste liitudele, kuna tegemist on omavalitsuste omaalgatusliku ühinemise otsustamisega, mille puhul ei ole vajadust teiste ühinemisega mitteseotud omavalitsuste arvamust küsida.